

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Сковородников. – 2-е изд., испр. и доп.–М.: Флинта: Наука, 2006. – 696 с.
2. Стилистический энциклопедический словарь русского языка/под ред. М. Н. Кожиной; члены редколлегии: Е. А. Баженова, М. П. Котюрова, А. П. Р. С. Пьеге-Гро Натали. Введение в теорию интертекстуальности: Пер. с фр./ Общ. ред. и вступ. ст. Г. К. Корсикова. – М.: Издательство ЛКИ, 2008. – 240 с.
3. Фатеева Н. А. Интертекст в мире текстов: Контрапункт интертекстуальности. Изд. 3-е, стереотипное. – М.: КомКнига, 2007. – 280 с.
4. Чернявская В. Е. Лингвистика текста: Поликодовость, интертекстуальность, интердискурсивность. Учебное пособие. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 248 с.
5. Чорновол-Ткаченко, Вісник СумДУ: – Суми: СумДУ, 2006
6. Beaugrand de, R. de/Dressler, W.U. (1981): Einführung in die Textlinguistik, Tübingen: Niemeyer.

О. О. Суліменко

*Житомирський державний університет імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент М. В. Полховська*

Особенности синтаксичної організації давньоанглійського простого речення

Синтаксис давньоанглійської мови, як і більшості давніх мов, вивчений менше, ніж її морфологія. Синтаксична організація простого речення була об'єктом дослідження багатьох вчених-лінгвістів (І. Р. Буніятова, В. В. Виноградов, В. В. Михайленко, О. М. Мороховський, А. М. Мухін, М. В. Нікітін, З.Д. Попова, Г. Г. Почепцов, О. І. Смирницький та ін.). В царині синтаксису і наразі залишається ціла низка питань, які потребують подальшого дослідження, особливо з точки зору історичного розвитку [1].

Об'єктом нашого дослідження є просте речення в давньоанглійській мові. Предмет дослідження складають синтаксичні характеристики давньоанглійського простого речення.

Метою статті є аналіз основних синтаксичних властивостей простого речення в давньоанглійській мові.

Синтаксичні, синтаксично-семантичні та когнітивні характеристики простого речення є комплексом взаємопов'язаних аспектів, які демонструють опосередковану взаємозалежність. Підґрунтям для аналізу синтаксичної структури простого речення є базові словопорядки OV і VO, які реалізуються у шести моделях: SOV, OSV, OVS та SVO, VSO, VOS, що відрізняються від базових наявністю підмета [3].

(1) *Hie him fri namon* [2].

Вони з ними мир уклали (SOV).

Моделі SVO, VSO, SOV є досить частотними в давньоанглійській мові, а три інші – OVS, OSV та VOS є одиничними або рідко вживаними [3].

Конструктивні складові синтаксичної структури простого речення є поєднанням фраз NP (іменна фраза) та VP (дієслівна фраза), яким у давньоанглійському реченні, як правило, передує топік – адвербіалія, причому реалізація VP у давньоанглійському простому реченні є обов'язковою [3].

Давньоанглійська мова, як переважно усна мова з малорозвиненими письмовими традиціями, мала такі характерні особливості будови речення:

а) Переважним типом речення було просте (поширене) речення; рідше – складнопідрядне. Засоби зв'язку та вираження підрядності були ще слабо розвинені. Типовим складним реченням було таке, що стояло на грані між сурядністю та підрядністю:

(2) *Hē sægde þæt: hē wære gearu* [2].

(he said that he was ready)

Порядок слів у реченні (2) – SVO. Варто зазначити, що приклад (2) не є складнопідрядним, зв'язок другого речення з першим характеризується в основному умовним способом дієслова *wære* (немов був). Займенник *þæt* тут скоріше розділовий, ніж з'єднувальний засіб.

б) Порядок конститuentів давньоанглійського речення був відносно вільним. Загальною тенденцією було спочатку вказувати те, що було вже відоме, зрозуміле (вихідне положення),

а потім те, що було новим, невідомим. Часто найважливіша частина змісту речення подається спочатку [2]:

(3) *hē crīsten wīf hāfde* [2].

(*he had a Christian wife*).

В даному прикладі ми спостерігаємо порядок слів SOV. *Hē* (займенник у функції підмета) передує додатку *crīsten wīf*, а дієслово *hāfde* стоїть в кінці речення, що спричиняє неправильний порядок слів.

с) Заперечення в давньоанглійській мові могло бути багаторазовим. В сучасній англійській мові таке явище не спостерігається. Звичайно заперечення знаходилося перед присудком або додатком:

(4) *Hīē ne cūþon nān-þing yfeles, nāþer ne on spræce ne on weorce* [2].

(вони не знали нічого негарного ні на словах, ні на ділі)

В прикладі (4) представлений порядок слів типу SOV. Заперечення, яке виражається частками *ni* (*ne*, *nāþer*), які заперечують однорідні додатки, та займенник *нічого* (*nān-þing*), який заперечує дієслово *знали* (*cūþon*).

Отже, давньоанглійські прості речення реалізуються в мові базовими моделями порядку слів OV/VO. Основними характеристиками синтаксичної будови давньоанглійської мови є зародження ознак сурядності та підрядності, існування багаторазового заперечення та відносно вільний порядок слів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Иванова И. П. История английского языка / И. П. Иванова, Л. П. Чахоян. – М.: Высшая школа, 1976. – 256 с.
2. Костюченко Ю. П. История английского языка (учебн. для педагог. инстит. иностран. языков и филол. факульт. пединстит.) / Ю. П. Костюченко. – "Радянська школа", 1963. – С. 134-143.
3. Михайлова О. В. Просте речення в давньоанглійській мові: синтаксичний, семантичний, когнітивний та комунікативний аспекти: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.04 "Германські мови"/ О. В. Михайлова. – Харків, 2007. Режим доступу : <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/340604.html>
4. Singh I. The History of English: A Student's Guide / I. Singh. – Publication, 2005. – P. 88 – 89.